

Justiits- ja digiministri määruse „Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri ning majandus- ja kommunikatsiooniministri määruste muutmise seoses ministeeriumide ja nende valitsemisalade ümberkorraldamisega“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on ettevalmistatud Riigikogu poolt 11.12.2024. a vastu võetud Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (505 SE) (edaspidi *VVSi eelnõu*) alusel. VVSi eelnõuga nimetatakse Justiitsministeerium ümber Justiits- ja Digiministeeriumiks ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi digiarengu valdkonna ülesanded lähevad üle Justiits- ja Digiministeeriumile.

Ministeeriumide ümberkorraldamine lähtub riigireformi üldisemast eesmärgist vähendada dubleerimist riigiametites ning parandada avaliku teenuse kvaliteeti ja kättesaadavust.

Seoses ministeeriumide töö ümberkorraldamise ning nende ja ministrite nimetuste muutmisega tuleb muuta kaheksat ministri määrust.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (e-post ragnar.kass@mkkm.ee, tel 5382 7706) koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi sisuosakondadega. Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (e-post merike.koppel@just.ee, tel 5856 9469).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud VVSi eelnõuga. Eelnõuga muudetakse järgmiste määruste järgmisi redaktsioone:

- 1) ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 24. novembri 2022. a määrus nr 94 „Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuse määramine ja ülesannete täitmise kord“ (RT I, 26.11.2022, 5);
- 2) ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 19. veebruari 2021. a määrus nr 8 „Elutähtsa telefoni-, mobiiltelefoni- ja andmesideteenuse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded“ (RT I, 26.02.2021, 17);
- 3) ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 12. veebruari 2022. a määrus nr 13 „Numbri broneerimise andmekogu põhimäärus“ (RT I, 15.02.2022, 5);
- 4) majandus- ja kommunikatsiooniministri 25. aprilli 2011. a määrus nr 28 „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus“ (RT I, 03.10.2023, 3);
- 5) ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 9. märtsi 2022. a määrus nr 20 „Sideteenuse hinna, kvaliteedi, katvuse, kasutuse ja võimaluste kaardistuse infosüsteemi põhimäärus“ (RT I, 11.03.2022, 11);
- 6) majandus- ja kommunikatsiooniministri 24. novembri 2005. a määrus nr 140 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt kasutatav teenuste osutamise kulude arvestamise meetodika“ (RT I, 26.02.2019, 15);

- 7) majandus- ja kommunikatsiooniministri 17. märtsi 2006. a määrus nr 25 „Universaalteenuse osutamise kohustuse täitmisega seotud kulude hindamise ja hüvitamise kord“ muutmise (RT I, 05.07.2023, 270);
- 8) majandus- ja kommunikatsiooniministri 17. märtsi 2006. a määrus nr 26 „Universaalteenuse osutamise piirkonna määramise alused“ (RTL 2006, 25, 452).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheksast paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 asendatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 24. novembri 2022. a määruse nr 94 „Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuse määramine ja ülesannete täitmise kord“ § 2 lõikes 1 ja lõike 2 sissejuhatavas lauseosas sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“ vastavas käändes.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 2 asendatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 19. veebruari 2021. a määruse nr 8 „Elutähtsa telefoni-, mobiiltelefoni- ja andmesideteenuse kirjeldus ja toimepidevuse nõuded“ § 6 lõikes 4 sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 3 asendatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 12. veebruari 2022. a määruse nr 13 „Numברי broneerimise andmekogu põhimäärus“ § 13 tekstis sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeeriumi“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 25. aprilli 2011. a määrust nr 28 „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus“.

Punktiga 1 asendatakse § 1 lõikes 1 sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeeriumi“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib Riigi Infosüsteemi Ameti liikumine Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalasse.

Punktiga 2 asendatakse § 3 lõikes 1 sõna „majandusvaldkonna“ sõnaga „digivaldkonna“.

Muudatusega täpsustatakse, et Riigi Infosüsteemi Amet on aruandekohustuslik digivaldkonna eest vastutava ministri ees.

Eelnõu §-ga 5 asendatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 9. märtsi 2022. a määruse nr 20 „Sideteenuse hinna, kvaliteedi, katvuse, kasutuse ja võimaluste kaardistuse infosüsteemi

põhimäärus“ § 5 lõike 3 esimeses lauses ja § 13 tekstis sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeeriumi“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 6 asendatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 24. novembri 2005. a määruse nr 140 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt kasutatav teenuste osutamise kulude arvestamise meetodika“ § 6 lõikes 6, § 7 lõigetes 5 ja 9 ning § 11 tekstis sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“ vastavas käändes.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 7 asendatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 17. märtsi 2006. a määruse nr 25 „Universaalteenuse osutamise kohustuse täitmisega seotud kulude hindamise ja hüvitamise kord“ § 4 lõike 3 punktides 4 ja 5 sõna „majandusvaldkonna“ sõnaga „digivaldkonna“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

Eelnõu §-ga 8 asendatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 17. märtsi 2006. a määruse nr 26 „Universaalteenuse osutamise piirkonna määramise alused“ § 4 lõikes 2 sõnad „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“.

Ministeeriumi nimetuse muutmise tingib asjaomase valdkonna üleandmine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kuna määruse eelnõu on seotud VVSi eelnõuga, siis on määruse mõjusid hinnatud VVSi eelnõu raames ning täiendavaid mõjusid ei kaasne.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Kuna määruse eelnõu on seotud VVSi eelnõuga, siis on määruse rakendamisega seotud tegevustest, vajalikest kuludest ja määruse rakendamise eeldatavatest tuludest antud ülevaade VVSi eelnõu raames ning täiendavaid tegevusi, vajalikke kulusid ja eeldatavaid tulusid määruse rakendamisega ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Justiitsministeeriumile.

Justiitsministeerium kooskõlastas eelnõu 25.11.2024. a kirjas nr 8-2/7770 esitatud järgmise märkusega arvestamisel: „Eelnõu §-dega 3 ja 5 muudetakse kahe infosüsteemi (numbri broneerimise andmekogu ning sideteenuse hinna, kvaliteedi, katvuse ja kasutuse ja võimaluste kaardistuse infosüsteem) põhimääruseid. Muudatuse tulemusena läheb nimetatud infosüsteemide rahastamise kohustus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile. Kuna aga infosüsteemide vastutavad töötledjad ei muutu, vastutavaks töötledjaks jääb mõlemal juhul Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, tekib olukord, kus infosüsteemi vastutav töötledja ja rahastaja on erinevad asutused. Selline lahendus ei ole tavapärase praktikaga kooskõlas – enamasti on andmekogu rahastamine nähtud ette vastutava töötledja eelarvest. Isegi, kui leida näiteid, kus vastutav töötledja ja rahastaja on erinevad asutused, jäävad nad üldjuhul siiski samasse haldusalasse. Olukord, kus vastutava töötledja kõrgemalseisvaks asutuseks ja rahastajaks on erinevad ministeeriumid, ei tundu mõistlik – vastutav töötledja on aruandekohustuslik oma ministri ees, kes suunab ja juhib tema tegevust, samas kui rahastamist peab tagama teine minister. Palume valitud lahenduse põhjendatust veelkord kaaluda.“

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on teadlik, et selline lahendus ei ole tavapärase praktikaga kooskõlas ning olukord ei tundu mõistlik, kuid ühestki õigusaktist ei tulene, et infosüsteemi vastutav töötledja ja rahastaja peavad olema samad asutused. Asjaolu, et infosüsteemide rahastamise kohustus läheb üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile tuleneb peaministri 12. augusti 2024. a korralduse nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ punktide 2 ja 6 ning Riigikogu menetluses olevast Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust 505 SE, millega muudetakse ministeeriumide ülesandeid. Ehk kui konkreetsed valdkonnad, millele alla kuuluvad ka nimetatud kaks infosüsteemi, on otsustatud üle anda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt Justiits- ja Digiministeeriumile, siis tuleb ka rahastus põhimäärustes ette näha valdkonna eest vastutaval ministeeriumil, ehk Justiits- ja Digiministeeriumil.

Samuti tuleneb asjaolu, et vastutava töötledja kõrgemalseisvaks asutuseks on erinev ministeerium, ehk Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, nimetatud peaministri korralduse punktist 6, mille kohaselt kuulub majandus- ja tööstusministri vastutusvaldkonda mh Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Eelnevast tulenevalt ei ole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil võimalik kaaluda muid lahendusi kui on eelnõus ette nähtud ning tuleb leppida lahendusega, mis ei ole tavapärase praktikaga kooskõlas ning tundub ebamõistlik.